

Naslov

Ustrahovanje in nadlegovanje¹

Kratki opis

Fizično ali čustveno ustrahovanje oziroma nadlegovanje v realnem ali virtualnem svetu je eden od znakov stiske, ki lahko nakazuje nevarnost osipa. Prepoznavanje tega znaka ni vedno preprosto, saj se le redko dogaja v razredu ali v navzočnosti učiteljev oziroma odraslih. To orodje je zato namenjeno pridobivanju informacij od dijakov.

Podrobni opis orodja in potrebnega gradiva, prilog

Ustrahovanje in nadlegovanje vključujeta tri strani: nasilnega posameznika ali skupino, žrtev in opazovalce. Pojavu včasih rečemo tudi »šikaniranje«. Za namene tega orodja individualnega nasilja med dvema dijakoma ne obravnavamo kot »ustrahovanja«. Sestavni del ustrahovanja je tudi skupina fizično pasivnih opazovalcev. Do večine nadlegovanja ali ustrahovanja ne bi prišlo, če ne bi bilo »občinstva«, ki spodbuja nasilneža. Spodbujanje je lahko verbalna podpora, ki izvira iz strahu ali morda celo sočutja do žrtve. Raziskave zato priporočajo delo s širšo skupino opazovalcev, ne samo z nasilnežem ali žrtvijo.

Ustrahovanje se lahko razume tudi kot subkultura, ki se razvije in globoko ukorenini v določeni skupnosti. To pomeni, da administrativni ukrepi, kazni ali preiskovanje pojav le redko uspešno izkoreninijo; situacijo lahko celo še poslabšajo.

S tem orodjem se prisotnost in obseg ustrahovanja in nadlegovanja določita v dveh korakih: najprej se ugotovi, ali je ustrahovanje dejansko prisotno, nato pa se opredelijo njegov obseg in morebitne zgornje tri skupine.

Dijaki kot vsi ljudje neradi odkrito priznajo, da so povzročitelji ali žrtve ustrahovanja. Nasilneži se zaradi preiskave pogosto počutijo ogrožene, žrtve pa pogosto krivijo

¹ Avtor: Attila Horváth, FSZK Nonprofit Ltd.

sebe in čez čas začnejo verjeti, da si »kaznovanje« zaslužijo. Če želimo ugotoviti, ali je ustrahovanje prisotno, je priporočljivo uporabiti preprost vprašalnik, ki se obrača na dijake kot na opazovalce: so videli *druge dijake*, da ustrahujejo ali so žrtve ustrahovanja, oziroma slišali kaj o tem? Če dijake (ali vzorec dijakov) prosimo, naj v šoli izpolnijo priloženi vprašalnik, je mogoče zbrati tehtne informacije. Prosite dijake, naj v razredu samostojno izpolnijo vprašalnik in ga oddajo v zaprto škatlo, tako da lahko vidijo, da jih na noben način ni mogoče povezati z odgovori. Medtem ko dijaki izpolnjujejo vprašalnik, poskusite prepričati, da bi se pogovarjali med sabo ali izražali svoje skrbi.

Podatke obdelajte tako, da oblikujete skupine odgovorov. Priložen je tudi predlog za kodiranje, ki omogoča elektronsko obdelavo podatkov v preprosti razpredelnici v Excelu. Ne uporabljajte statistike, če je število odgovorov manjše od 50, a tudi pri tej številki statistične metode niso povsem zanesljive. Podatki so samo pokazatelj, ali je treba narediti drugi korak ali ne. Če ugotovite, da je ustrahovanje ali nadlegovanje izrazito, priporočamo, da v drugem koraku opravite pogovore z dijaki.

Namen pogovorov z dijaki je opredeliti obseg in resnost težave, NE pa ugotoviti, kdo koga ustrahuje. To orodje je namenjeno spoznavanju situacije, ne intervenciji. Intervencija se lahko začne le, ko vemo dovolj in izdelamo načrt ukrepanja.

Pogovori so lahko individualni ali skupinski: vsaka oblika ima svoje prednosti in slabosti. Individualni pogovori so bolj osebni in iz njih lahko pridobite konkretnije informacije, vendar so za dijake zelo stresni. Skupinski pogovori udeležencem povzročajo manj stresa, vendar lahko zaradi večjega pritiska skupine pride do mešanja resničnih in izmišljenih podatkov, tako da rezultati morda niso ustrezni. Pogovori naj bodo bolj razprave, učitelj, ki jih vodi, pa si med samim pogovorom ne sme delati zapiskov. Poskusite si zapomniti

- dejanja,
- občutke,
- odnose,

ki jih dijaki omenjajo, in si jih takoj po zaključenem pogovoru zapišite. Zapomnite si:

poudarek je na »pasivnih« opazovalcih, katerokoli ime odvrča vašo pozornost od ciljne skupine! Ustrahovanje ali nadlegovanje lahko ustavite le, če spremenite vedenje podpornega občinstva, zagotovo pa ne boste uspešni, če želite izslediti nasilneža ali zaščititi žrtev.

Navodila, oprema

Oprema	Količina
Vprašalnik	En originalni izvod in eden za vsakega dijaka, če se vprašalnik izpolnjuje na papirju.
Udobna soba za pogovore.	

Raven zahtevnosti (nezahtevna, srednje zahtevna in zahtevna)

Srednje zahtevna

Oznake

Analiza situacije, zbiranje podatkov, znaki stiske, ustrahovanje, nadlegovanje

This tool was made in the framework of CroCooS – Prevent dropout! project. This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

This tool can be found on the project website: crocoos.tka.hu

CroCooS Toolkit by [CroCooS partnership](#) is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](#). Based on a work at <http://crocoos.tka.hu>. Permissions beyond the scope of this license may be available at <http://crocoos.tka.hu>. For more information about this CC license, visit [this site](#).

